

BLOEDLEVERANTIES AAN VN

“Gewonde soldaten verdienen veilig bloed”

Wereldwijd lopen er momenteel 17 ‘*peacekeeping missions*’ van de Verenigde Naties (VN), om de vrede te bewaren in conflictgevoelige regio’s. En al doet de term *peacekeeping* anders vermoeden, VN-soldaten raken soms gewond bij het uitvoeren van die taak. **Maar hoe kom je aan veilig bloed als je midden in de woestijn van Darfur zit?** Je belt Stichting Sanquin Bloedvoorziening.

TEKST: LINEA RECTA • FOTO’S: HOLLANDSE HOOGTE

“Waarom levert Sanquin aan de Verenigde Naties?” Guus Verhoeven, hoofd Uitgifte & Klantenservice Noordwest, denkt even na over deze vraag en glimlacht dan: “Omdat wij zo ‘gek’ zijn dat we het doen. Het is namelijk heel veel werk om bloed te sturen naar een VN-missie op locatie in een onrustig land. Toch heeft onze Raad van Bestuur besloten dat Sanquin meewerkt aan het leveren van bloedproducten aan de vredesmissies van de VN, omdat ze een goed doel dienen. Wij vinden dat gewonde soldaten van de *peacekeeping missions* van goed en veilig bloed voorzien moeten worden.”

Afrika

Goed en veilig bloed, dat is ook precies de reden waarom de VN met Sanquin wil samenwerken. Guus: “Wij hebben het ‘veiligste’ bloed van de wereld. Voor de VN zenden we in totaal vierduizend zakken bloed per jaar naar elf verschillende locaties in Afrika, waar het merendeel van de missies zit. De overige missies worden door andere landen voorzien van

bloed.” Die vierduizend zakken worden verstuurd vanuit Noordwest, maar komen van bloedbanken uit alle regio’s in Nederland. “Of donors weten dat hun bloed ook naar Afrika kan gaan? In de regio Noordwest wordt deze informatie verstrekt op donoravonden. Of donors in andere regio’s geïnformeerd worden, weet ik niet.”

Klus

Sanquin stuurt één keer per vier weken de bestelde voorraad bloed naar de missies. Naar een paar landen zelfs één keer per twee weken, omdat daar meer strijd is. “En soms vragen missies eenmalig een extra zending bloed aan”, zegt Guus. “Dan weet je dat daar een actie op handen is.” Zorgen dat het bloed ook daadwerkelijk aankomt op de plek van bestemming is een hele klus. Het begint bij de afdeling Uitgifte, die volgens het bestelschema het aantal bloedzakken inpakt. Ze worden in grote koelboxen van karton gestopt, met een piepschuimen binnendoos met koelementen, waardoor de temperatuur tussen de 2 en 10 graden Celsius

“De missies bevinden zich vaak op plekken met slechte communicatieverbindingen”

GUUS VERHOEVEN

Bloed voor Afghanistan

Sanquin levert ook bloedproducten aan de Militaire Bloedbank in Leiden, voor Nederlandse soldaten op buitenlandse missies. “Elke maand bestellen ze bij ons verschillende producten, waaronder gefiltreerd volbloed”, vertelt Pleun van Toledo, manager productie Zuidwest. “Dat scheiden zij zelf vervolgens op een speciale manier, afgestemd op hun procedure om rode bloedcellen in te vriezen.” De Militaire Bloedbank stuurt de trombocyten en rode cellen diepgevroren naar Afghanistan, omdat ze dan langer houdbaar blijven. De militaire verplegers ter plaatse zijn getraind om de producten op een speciale manier te ontdooien, zodat ze meteen ingezet kunnen worden voor traumapatiënten. Pleun: “We leveren onze trombocyten voor de Militaire Bloedbank met een hogere concentratie dan normaal, want bij invriezen verlies je ongeveer tien procent.” Bloed voor de Militaire Bloedbank komt voornamelijk van donors uit Zuidwest. Alleen het O-negatieve bloed komt uit het hele land. “De afnames doen we het liefst na vijf uur ‘s middags en we leveren de volgende dag om 10.00 uur aan de Militaire Bloedbank, omdat het bloed binnen 24 uur na afname bewerkt moet zijn.” Het Sanquinbloed in Afghanistan gaat niet alleen naar de Nederlandse soldaten, ook Afgaanse burgers en NAVO-bondgenoten worden ermee geholpen. “Precieze cijfers weten we niet”, zegt Pleun. “We horen alleen dat het bloed daar goed gebruikt wordt en heel veel levens redt.”

blijft. Guus: “Wij garanderen dat het bloed 48 uur koel blijft. Maar meestal is het bloed binnen 18 uur wel ter plekke.”

Vervoer

De afdeling Verkoop & Distributie regelt het vervoer met vrachtovervoerder Copex Air Cargo. Guus: “Dat is een lastige stap, we zijn afhankelijk van een andere partij die vrije laadruimte zoekt in vliegtuigen. Het is dan ook iedere keer weer een opluchting als Copex alles heeft kunnen regelen.” Er moeten ook allerlei exportdocumenten aangemaakt worden: een *airway bill*, een *customn invoice* voor de douane, een verklaring van Sanquin dat het bloed getest en schoon is en een transportbon. Die documenten worden gescand en gemaild naar de contactpersoon bij de missie én naar het hoofdkantoor van de VN in New York. “De missies bevinden zich vaak op plekken met slechte communicatieverbindingen, bijvoorbeeld tentenkampen. Het hoofdkantoor in New York controleert of de missie de papieren ontvangen heeft. En dat is heel belangrijk want we moeten van de missie een

“Wij hebben op het vliegveld een koelhuis waar het bloed meteen naartoe wordt gebracht”

CARL GRASVELD

okay to forward krijgen, een bevestiging dat ze het bloed komen ophalen van het vliegveld. Als dat er niet is, weigeren de vliegtuigmaatschappijen het bloed te vervoeren.”

Praktische zaken

Ook al is het versturen van VN-bloed dagelijkse kost voor Guus – “Ik ben er iedere dag wel enige tijd druk mee” – het blijft elke keer weer spannend of het lukt. “Je moet ook rekening houden met praktische zaken. Het vliegveld van N’Djamena in Tsjaad is bijvoorbeeld altijd dicht op vrijdag. En op lokale Afrikaanse feestdagen moet je niet iets willen versturen.” Ondanks het ingewikkelde logistieke proces komt 99,6 procent van het bloed aan op de plek van bestemming. Slechts een enkele keer gaat het mis.

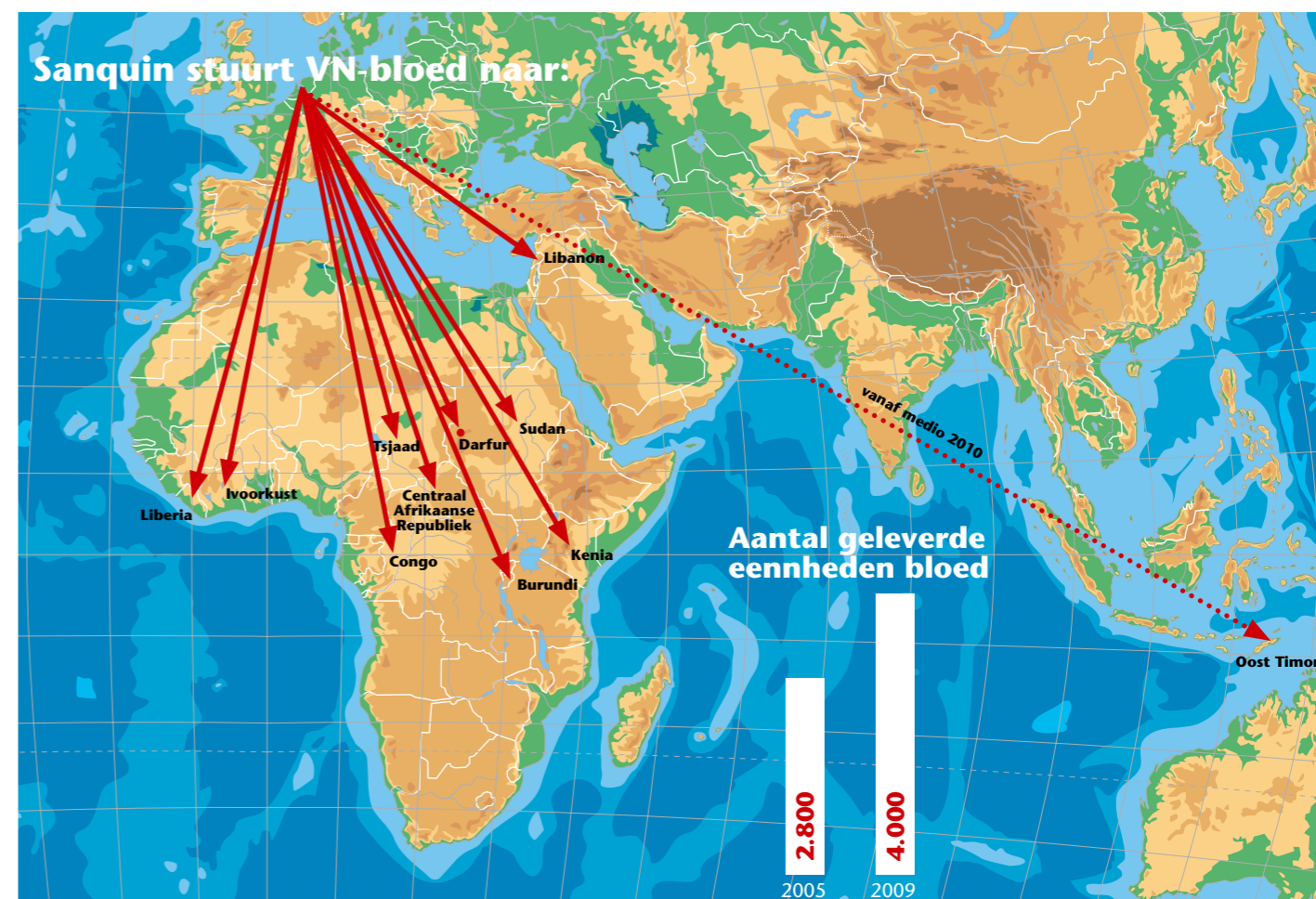
“De VN vroegen na de aardbeving om een spoedleverantie van 200 eenheden bloed voor Haïti, maar het lukte ons niet om een vliegtuig daarheen te krijgen binnen 48 uur. En Air France heeft laatst een lading die voor Tsjaad bestemd was, per ongeluk naar Casablanca gebracht. Tsja, dan ben je dat bloed dus kwijt. Er moet dan per direct een nieuwe zending worden geregeld, buiten ons standaardschema om. Ook dat vergt veel tijd en inspanning, maar het is uiteindelijk weer gelukt.”

Ivoorkust

Carl Grasveld is VN-medewerker in Ivoorkust, voor de vredesmissie ONUCI die sinds 2004 bloed ontvangt van Sanquin. “Wij hebben op het vliegveld van Abidjan een koelhuis waar het bloed meteen naartoe wordt gebracht. Zodra het bloed daar ligt, staat er een ONUCI-ambulance klaar om het bloed naar ons hoofdkwartier in Abidjan te brengen, ongeveer twintig kilometer van het vliegveld. Daar hebben we een Level 1 Plus ziekenhuis, dat beschikt over speciale ijskasten voor de opslag van bloed. Verder hebben we een ziekenhuis in wat wij noemen Sector West (Daloa) en in Sector Oost (Bouaké). Zodra het bloed hier in Abidjan is, wordt meteen de distributie ingezet en het bloed bestemd voor Daloa en Bouaké met onze eigen VN-vliegtuigen daar naartoe gevlogen.”

Richtlijnen

Voor de ONUCI-missie zijn in totaal 9.922 VN-medewerkers in Ivoorkust aanwezig, afkomstig uit 52 verschillende landen. “Ons Hoofd Medische Dienst bepaalt hoeveel bloed we nodig hebben”, zegt Carl Grasveld. “Hij hanteert daarbij de richtlijnen van de Medische Dienst op ons hoofdkwartier in

New York. Als de uiterste houdbaarheidsdatum verstreken is, wordt het bloed vernietigd in incinerators die we bij elk ziekenhuis hebben geïnstalleerd. Ik had zelf overigens enige jaren geleden een aantal bloedtransfusies nodig en toen was er geen bloed van Sanquin voorradig. Gelukkig lag ik in het beste ziekenhuis van Ivoorkust en heb ik het bloed – dat van een lokale leverancier kwam – eerst laten testen voor het mijn lichaam in mocht.” Carl verwacht dat de vraag naar Sanquinbloed vanuit Ivoorkust zal teruglopen als er verkiezingen zijn gehouden in het land, omdat het aantal troepen dan ook zal worden teruggebracht.

Dankbaar

Als een VN-missie afloopt, gaat het desbetreffende land van

de lijst af. Omgekeerd komen er ook nieuwe aanvragen binnen. Zo ligt er nu een verzoek van de VN om aan Oost-Timor te leveren. “We hebben wel eens gedacht: we stoppen ermee”, zegt Guus. “Want het is zó ontzettend veel werk. En de communicatie met VN-missies verloopt vaak moeizaam door de steeds wisselende contactpersonen ter plaatse. Maar de Raad van Bestuur heeft besloten dat we er toch mee doorgaan. Het is ook dankbaar werk.” Winst maakt Sanquin absoluut niet op het VN-bloed. “Nee, het kost ons meer dan dat het oplevert.” De leveranties worden ook niet publicitair uitgebuit door Sanquin. “Nooit aan gedacht, eerlijk gezegd. Maar je moet er ook geen feestje van maken. Want laten we wel wezen: elke zak bloed is er één te veel.”